

bode znašala jeden goldinar. Društvene zadeve opravlja odbor 11 udov, katerih ima 7 stanovati v Mariboru.

Izrečene bile so in sprejete še nekatere želje in vse vkup se naposled izročí posebnemu začasnemu odboru. Temu se naloži, da na podlagi sprejetih želja in predlogov, potem od dr. Vošnjaka predloženih pravila z ozirom na od g. dr. Geršaka priporočena pravila Ormoške „Sloge“ in od g. dr. Pitamica doposlana Tržaške „Edinosti“ sestavi konečna pravila novemu društvu, kojemu ima biti ime: „Slovensko društvo za Štajersko s sedežem v Mariboru.“ Sestavljena pravila mora vladi v potrjenje predložiti in delovanje potem hitro začeti.

V tačasni odbor bili so izvoljeni gospodje: Dr. Radaj, Dr. Dominkuš, Dr. Glančnik, Pavel Simon, Dr. Gregorec, Dr. Gregorič in Dr. Serbec, Z izvolitvijo teh mož bil je shod sklenjen.

Zbrani bili so vsi očitno z uspehi nepozabljivega dneva 8. januarja 1882 zadovoljni. To pa po vsej pravici. Storjen je korak naprej, ki utegne za štajerske Slovence biti velike važnosti in blagonosnih nasledkov.

Gospoda poslanca baron Goedel, in profesor Žolgar, celjski mestni kaplan č. g. Jož. Žičkar, ki so bili povabljeni, a priti niso mogli, prtidili so pismeno sklepom shodovim. Bodi pa vsem gospodom, ki so se shoda udeležili, tako ali drugače, osobito pa obema gospodoma Vošnjakoma, tukaj izrečena najiskrenejša domoljubna zahvala in slava! Bog blagoslovi naše podjetje! Slovenci pa ganimo se in ne udajmo se!

Izvrstna knjiga o Slovencih nemški pisana.

Nedavno je na Dunaji knjigar Karol Prohaska založil knjigo, kojoj je naslov: Die Slovenen. Von Josef Šuman. Wien und Teschen. Verlag von Karl Prohaska 1881. Velika osmerka, 183 strani. Cena 1 fl. 80 kr.

V 1. poglavji govori pisatelj o sedanjih sedežih Slovencev, katerih broj se cení na eden milijon in 300.000; le na Ogerskem jih je kakih 15.000 evangeljske vere, drugi so vsi katoličani. V drugem poglavji razpravlja o imenu Slovencev, koje Nemci zovejo „Winden“. V 3. pogl. govori o starosti i prvotnih sedežih Slovencev. Dokazuje, da so Slovenci že gotovo 500 let pred Kristom zavzemali dežele na severnej strani Karpator, i da so stanovali na obalih izhodnjega morja pri Gdanskem, ter so imeli v rokah trgovino z jantarjem (Bernstein). Pa že tudi v 7. veku so zavzemali Slovani imenovane prostore. Šafarik sicer trdi, da so Slovani tudi pokrajine ob južnej strani Karpator že 700 let pred Kristom v oblasti imeli, i tudi slavni naš Davorin Trstenjak poskuša isti dokaz v svojem spisu: „Slovenski elementi v Venetičini“, kojega je priobčil v letopisih „Matičnik“ pa do zdaj še pravda ni dognana. V 4. od-

stavku govori o prihodu Slovencev v sedanja selišča. Tu omenja, da so leta 376 p. Kr. udri Huni črez Volgo proti zapadu; ž njimi so prišli od njih podjarmljeni Slovenci v sedanje svoje sedeže; za to tudi nekteri pisatelji Slovencev od Hunov ni ločili niso. Leta 567 so se vtrdili med Slovenci Obri, sorodni prejšnjim Hunom, podobni poznejim Madjarjem. Uničil jih je Karol Veliki, kralj frankovski 788—799. Leta 595 so se koroški Slovenci prvokrat zbili z nemškimi Bavarci. Leta 678 so se z onimi Slovenci, ki so stanovali ob izhodnjem Dunaji, v sedanjem Erdeljskem in Bolgari pomešali Madjarom sorodni Bolgari i jim nadedli svoje ime. Leta 878 so pridri med ogerske Slovence Madjari, i so jih potlačili. V 6., 7. i 8. veku so prepluli bolgarski Slovenci cel grški poluotok, i od njih je dobil Peloponez sedanje ime Morea, t. j. morje, pomorje. Leta 634 so Hrvati z dovoljenjem grškega cesarja Heraklija Dalmacijo posedli. Leta 636. so se naselili Srbi za Vrbasom, Bosno in Drino. Miklošič misli, da so prišli Slovenci v sedanje pokrajine ob 6. veku iz Erdelja. Na strani 23. govori o slovanskem kralji „Samo“, ki je združil 623—658 Čehe i Slovence v svojej mogočnej državi. L. 748 so izgubili korotanski Slovenci za vselej svojo samostalnost, postali so odvisni od Bavarcev in ž njimi vred od Frankov, pozneje od nemške države. V 5. poglavji govori o izobrazenosti Slovencev, ko so še pagani bili, v 6. poglavji nam popisuje, kako so si posebno nemški kralje in duhovniki prizadevali Slovence pokristijaniti, pa tudi ponemčiti. V narodnem jeziku i toraj tudi z najboljšim uspehom, sta Slovincem krščansko vero oznanjevala sv. brata Ciril in Metoda, — pa črna zavest nemških škofov jima ni pustila dovršiti zveličanskega dela, — po njihovej smrti so morali celo njihovi slovenski učenci iz dežele pobegnuti — šli so med Hrvate v Dalmacijo, pa med Bolgare. Sv. Ciril je bil v Kersonu našel ostanke sv. Klemena, papeža i mučenika, i te je l. 868 s svojim bratom prinesel v Rim, i Hadrijan II. je, kakor pravi pisatelj na strani 44., povikšal Metoda za nadškofa, Konstantina Cirila pa za škofa. Slednji je pa to čast od sebe odklonil. Gotovo pisatelj ne dvomi, da je bil sv. Ciril istinito za škofa posvečen, ker poroča „Vita cum Translatione S. Clementis“ čisto razločno: posvetili so jega (Cirila) i Metoda v škofa.“ Dalej razpravlja pisatelj o glagolskem i cirilskem pismu. 7. poglavje „kratko zgodovino slovenske zemlje“ je spisal g. prof. Fr. Fasching. Posebno se odlikuje konec sestavka, ki nam kaže, kako se je po nemškem i laškem uplivu slovenski narod vedno odrival i spodrival iz starih svojih selišč. 8. poglavje: „O navadah i običajih Slovencev“ je spisal veščak posebno v tej zadevi, ptujski profesor g. Fr. Hubad, — to poglavje je jako zanimljivo. 9. poglavje: „Slovenski jezik pa osoda jegova“ je pisal zopet g. Šuman sam. Posebno je tu i še pozneje pisatelj porabljeval pre-

iskave Radičeve, objavljene v „Slov. Matici“. 10. poglavje „Slovensko slovstvo“ je spisal g. dr. Fr. Simonič. Drži se seveda tudi on spisa Čopovega o našem slovstvu, pa je tudi sprejel, kar se je drugod dognalo. Čop piše, da se je Popovič rodil 1705 „ne daleč od Studenic“; tudi g. Navratil je zapisal o Popoviči, da se je rodil „v Studenicah“. Vojniška krstna knjiga kaže pa, da je Janez Žiga Popovič tam rojen 5. februarja 1705. Oče mu je bil Anton, mati Marica, botra pa: grof Janez Žiga Schrattenpach, i Neža Rupnica. Boter je bil lastnik grajščine Zaloga pri Celji, pa tudi Arclinskega grada pri Vojuiku. — G. Pisatelj je pa zapisal krivo, da je Pop. rojen pri Studenicah. — Na str. 145 se krivo poroča, da je umrl Št. Modrinjak 1826; umrl je 8. okt. 1827. Leopold Volkmer je umrl 7. februarja 1816, ne pa 1817, kakor piše g. dr. Simonič. Kriv je postavim tudi podatek, da je bil Gutmanov „Novi vedež za smeh in časkratenje Slovincem“ natisnen 1846 — moja knjižica kaže letnico 1838. — Dokler nimamo o vseh pisateljih zanesljivih podatkov, se takih zmot ne bomo znebili. Prav je, da omenja pisatelj na str. 168—171 tudi hrvatskih Slovencev slovstvena prizadevanja. Zadnje pogl., koje je pisal g. Šuman sam, razpravlja o „gojitvi umetnosti i ved“ med Slovenci.

Konečno moram priznati, da nisem že dolgo nobene knjige s toliko zadovoljnostjo bral, ko „Slovenec“ g. prof. J. Šumana. —

Dr. Jožef Pajek.

Gospodarske stvari.

Dobri nasveti tistim, ki kupujejo konje.

Preden se konj, kterege si prišel ogledavat, iz hleva na prosto pelje, stopi k njemu v stajo in opazuj, kako se vede v hlevu proti tebi. V ta namen vdari rahlo z roko konja na raznih krajih trupla, zlasti po bokih ali lakotnicah, vzdigni prednjo in vzdigni zadnjo nogo. Ako vse to početje s seboj mirno on prenaša in vrh tega še po konjski navadi tvojo obleko voha in diše, tako imaš pohlevno in pazljivo živinčed pred seboj. Pri ti skušnji, ki se ne sme nikdar pri nakupovanju konj opustiti, boš kmalo zvedel, kateri konj binca in grize, kateri je šegačen.

Pri takem skušanju je pa treba gledati na to, da ne stoji noben konjskih hlapcev za konjem, ki bi konja s klicanjem ali katerim koli žuganjem strahoval.

Ko si tako konja v hlevu preskusil, daj si ga izpeljati na prosto. Pri tem izpeljavanju pazi skrbno na prve stopinje konja. Nakolenica ali tudi bramor imenovana in druge nožne bolezni pri konjih se dostikrat pokažejo na tem, da tako bolen konj prve stopinje nekoliko pokrumplje, ali šanta. Ko se potem konj pred kupca postavi, se brez skrbi deset proti jedni postavi, da ga bodo

z prednjima nogama više, ko z zadnjima postavili. Ali pa je žival že tako navajena, da se bode stegovala in lecati začela in zadnje noge, kolikor le more, daleč nazaj postavila. V obojih slučajih pridobi mnogo na brhki podobi. Kdor si hoče visokost prednjega dela z zadnjim konja zanesljivo presoditi, naj si ukaže konja na ravno plan postaviti, če mogoče, ob kako steno iz opeke, potem naj stopi kakih 4—6 korakov v stran in s pomočjo spranj med posameznimi opekami naj skuša presoditi, za koliko je konj na prednjih nogah viši, ali nižji, ko na zadnjih.

Kolikor ravnejši hrbet konj ima, toliko boljši je, bodi si za voz, bodi si za ježo. Konji, katerim hrbet od spredaj nazaj visi, so za ježo slabi konji; za vožnjo so boljše porabni, če morajo tudi več moči napeti, da isto opravijo, kakor konji z ravnim hrbtom.

Dalje je treba pri opazovanju od strani gledati na to, kako se vrat s prsmi veže. Vrat, ki globoko iz prs prihaja, ne sodi za opravo čez prsi, ker gornji del opravine plošče že na sapnik pritiska in debele vratne žile tlači, kar konja v delu zelo moti. Za komat pa je tak vrat, kakor vstvarjen. Visoko postavljen vrat in prosti plečni udje so pa za ploščnato opravo boljše ustvarjeni.

Velikost prsnega koša daje mero za velikost pljuč, in iz teh se dá zopet presoditi večja delavna sposobnost in trpežnost. Kolikor dalje se meri od pleča do zadnje rebre, od vihra do prsne kosti in od jednega plečnega sklepa do drugega, toliko večja so prsa. Na te telesne dele naj kupec vso svojo pozornost obrača. Navadno se na nje pri nakupovanju konj premalo ozir jemlje.

Pomisliti je treba tudi, za kaj si kdo konja kupuje. Drugače so lastnosti konja dirjavca, za poštno, za pristovne in popotne vozove, drugače zopet konja jahača itd. Konj sicer z močnimi mišicami, pa s premajhnimi pljučami, tak konj bode prej vtrujen, kakor pa oni z dobrimi pljučami, če je tudi manj močen.

Dalje je treba tudi gledati na ledvične in lakotične telesne dele. Kolikor krajši, pa širši so ti deli, toliko boljše je. Prostor med zadnjo rebro in med koskom mora kolikor mogoče kratek biti, k večemu za roko širok. Tako izraščeni konji so dobri obračevalci krme, močni vlekači in posebno krepki jahači. Konji, ki imajo dolge ledvične dete, mnogo krme požrejo in morejo v primeri le malo delati. Če se ritnik, kadar žival malo stoji, noter in ven poteguje, je to znamenje, da je konj nadušljiv. Konjem z zdravimi pljučami ritnik mirno stoji.

Pri pregledovanju nog se mora pri prednjih nogah najprej na kolena gledati. Če so kolena naprej upognjena, je to znamenje, da je žival že izdelana in topih nog. Vicelni ne smejo biti predolgi, boljše so kratki, pa ne preveč pokončani. Kratki, pa krepki vicelni so znamenje moč-